

## ԿՐՕՆԱԿԱՆ

## ԱՆՁՆԱԶՈՅՈՒԹԻՒՆ

«Եւ մինչ ի բերանիս, Սիմոն Բարձրի տան մէջ բազմած էր Յիսուս, կիմ մը եկաւ որ ունէր նարդոսի շիշ մը, մեծագին, ամուշահոտ իւզի եւ կոտրելով շիշը՝ պարունակութիւնը Բաֆնեց Անոր գլխում վրայ: Աշակերտները տրամբացին Բէ ինչո՞ւ վատնուեցաւ այդ իւզը: Կարելի էր աւելի քան երեք հարիւր դասեկանի վաճառել զայն եւ ազատանքուն տալ: ու կը զայրանային: Յիսուս ըսաւ անոնց, Ի՞նչը՞նչ անհամոզիստ կ'ընէ՞ք զայն, վասնզի բարի գործ մը ըրաւ ինձի համար»:

(Մարկ. 14. 3-7)

Աւետարանական այս փոքրիկ պատմութիւնը առաջին անգամ ինչպէ՞ս կարելու էր թուի ըլլալ քան Տնօրինական ուսուցումներն ու հրաշագործութիւնները. բայց ինչպէ՞ս միշտ, այս անգամ ալ կը պատմուի ժողովրդական, հասկնալի, նոյնիսկ մեծական պարզութեամբ: Այսպէս են առհասարակ մտայնութիւնը, անկեղծութիւնն ու արտայայտութեան կերպը Առաքեալներուն եւ առաքելական այս շրջանին: Որքա՞ն պարզ, բնութենէն առնուած առակներով կը խօսի ու կը բացատրէ Յիսուս իր շուրջի ժողովուրդին, ըմբռնելի ըլլալու համար: Այլ սակայն, այս մասնաւոր պարագային, ի՞նչ կ'ընէ այս կիներ: Յայտնապէս շուրջ լուծին ընելով վատնումի ակնբախ օրինակ մը կու տայ: Արդարեւ ինչպէս աշխարհ Աւետարաններուն մէջ, փոքրիկ այս պատմութիւններն են, երբեմն նուազ կարեւոր կարծուած գէպեր կամ խօսակցութեան ընթացքին մէջ բերուած արտայայտութիւններ կամ ընդհանրապէս առակներ, որոնք յաւիտենապէս կենդանի են եւ կեանքով բարախուն:

Յիսուս կը դադէ այս վատնումը իրրեւ գեղեցիկ արարք: Պահեր կան մեր կեանքին մէջ երբ անհաշիւ կերպով պատրաստ ենք տալու, զգալով որ մեր հոգին յօժար է ու առատացած: Տալու, զոհելու այս պատ-

րաստակամութիւնը վեհ ու սրբազան զգացում մըն է: Աւետարանի այս կիներ գուցէ անդիտակցարար (բայց բոլոր ժամանակներու համար) կը ներկայացնէ մարդոց առ Աստուած ունեցած յարաբերութիւնը եւ անխղիւղ կապը որ հոգեզմայլումի եւ հոգեւոր յաիշտակութեան ապրում մըն է: Իսկ աշակերտները միւս կողմէ կը ներկայացնեն չափաւորութիւնն ու տրամաբանութեան վրայ խարսխուած խոհականութիւնը:

Արդ՝ կարելի՞ է մեղադրել աշակերտները որոնք թափուած օծանելիքին վրայ կ'ափսոսան: Հարկաւ: Տրամաբանորէն բոլոր պատճառները կան որ այդպէս մտածենք: Յիսուս սակայն բոլորովին տարբեր կերպով կը մեկնէ: Որովհետեւ առանց հոգիին յանկարծական զեղումին՝ ոչ մէկ զոհողութիւն, ուստի ոչ մէկ մեծագործութիւն եւ հերոսական արարք կարելի է իրադրուել: Մանր ու նրբին հաշիւներու վրայ խարսխուած գործառնութիւնները, որոնց կարելի է հանգիստիլ կամ լսել, եւ որոնք դժուար եւ փոքրոգի կերպով կը կատարուին, ըմբռնելի չեն վեհանձն հոգիներու համար: Կրկնենք շատ անգամ կրկնելու այն ճշմարտութիւնը որ կ'ըսէ՝ թէ հաշիւներու վրայ հիմնուած սէրը սէր չէ: Շատ յատկանշական է որ Յիսուս բացատ-



բութիւններ չտուաւ, մարդկային զգացումներու մասին հոգեբանական իրողութիւններ չյայտնեց, այլ ընդունեց արարքը իբրեւ հոգեկան զեղման արտայայտութիւն։

Մարդկային կեանքին մէջ շատ պահեր կան երբ բոլորովին անտեղի կը նկատուին ամէն տեսակ հաշիւները։ Օրինակ, հայրենիքի համար զինուորացուող երիտասարդը պատրաստ է ամէն կարգի զոհողութիւններու։ Իր հիւանդ մանկան սնարին մօտ շարունակական ամբողջ գիշերներ լուսցնող մայրը անդիտակից է իր յոգնութեան։ Իր զուակը բանտարկութենէ ազատելու համար ինքզինք կամաւոր ներկայացնող հայր մը ուրիշ օրինակ մըն է։ Մը խօսեցեալն է որ իր նշանածին ոսկիէ մատանիի տեղ պղինձէ կամ նուազ արժէքով նշան մը կու տայ։ Սէրը անհաշիւ է եւ բռնականաբար կ'արհամարհէ տրամաբանութեան սեղմումներն ու սահմանները։

Ամբողջ մարդկային պատմութիւնը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ զոհողութիւններու շրջաթայ մը, որուն օգակները կ'ազուցուին իրար հերոսական մարդոց եւ կիներու կողմէ կատարուած արարքներով։ Մարդիկ՝ որոնք չեն խնայած իրենց ամենէն թանկագին ստացուածքը, նոյնիսկ կեանքը։ Ինչպէ՞ս կարելի է զոհել, զոհողութիւններու զերպոյնը կատարել առանց հոգեկան էփքազի, առանց մեծանձնութեան, առանց սիրոյ։ Զոհողութիւնը Աստուածային բնոյթ ունի, քանի որ արարչագործութեան մէջ առատ ու անսահման եղած է Աստուած. ինչպէս ժամանակին, այսինքն պատմութեան եւ միջոցին մէջ, նոյնպէս նաեւ մարդկային փրկագործութեան ճանապարհին վրայ զոհելով ինքզինք։ Մեկնելով այս իրողութենէն, կարելի չէ՞ հասկնալ նաեւ թէ որքան առատ եւ անսահման է նախախնամողն Աստուած, քանի որ կը ստեղծէ եւ կը կործանէ՝ դարձեալ արարչագործելու համար տեսապէս...

Ապա ուրեմն իբրեւ արարածներ երբ միմեանց հանդէպ պարտինք ունենալ սիրոյ եւ զոհողութեան այս զգացումը, որքան

աւելի եւս պէտք է ունենանք զայն Աստուծոյ վերաբերմամբ։ Մարդկային սէրը պատկերային բացատրութեամբ դասաթի մը պարունակած ջուրին պէս է, մինչ Աստուած ովկէանոս մըն է։ Ճակատագրական սխալ մը պիտի ըլլայ մարդկութեան, կրօնքին, բարոյականին եւ վերջապէս քաղաքակրթութեամբ դարերէ ի վեր շահուած մարդկային մշակույթին համար՝ եթէ պատահի որ դադրի զոհողութեան ոգին եւ բոլոր երեւոյթներուն մէջ մարդիկ վնասուն օգտակարը եւ հետամտին մանրագնին հաշիւը ընելու, այնպէս ինչպէս Բեթանիոյ մէջ Յիսուսի աշակերտները ըրին. — «Ի՞նչ օգուտ ունի ատիկա»։

Ոչ մէկ ստեղծագործութիւն, մարդկային կամ Աստուածային, կարելի է երեւակայել, ոչ մէկ մեծագործութիւն կարելի է յառաջ բերել առանց հոգեկան այլակերպումի, առատութեան սրբազան այս զգացումին՝ երբ տեսապէս մեղի սկզբունքը բաժնի ըլլանք հարցնելու. — «Ի՞նչ օգուտ ունի ատիկա»։

Եթէ մանկութեան ժամանակ զուակներու հանդէպ գուրգուրանքի պակասը վրտանգաւոր հետեւանքներ կրնայ ունենալ անոնց կեանքին հետագայ շրջանին համար, նոյնքան վտանգաւոր կրնայ ըլլալ նաեւ մեղի, երբ զոհողութիւն կատարելու առիթները կը փախցնենք։ Որքան առիթներ կըրնայ յիշել մեղմէ՞ ունէ՞ մէկը իր անձնական կեանքին մէջ՝ երբ կրնար վեհանձն ըլլալ, կրնար տալ, կրնար զոհել, բայց հաշիւը, խնայողութիւնը, չկամութիւնը ստէպ արգելք հանդիսացան։ Շատ հեղ կը վերգոյնուին, կը տառապին ոչ թէ որովհետեւ համակրանք, կարեկցութիւն կը զբաղցուի մեղի, այլ անոր համար որ չենք գրտած կերպը տալու, զոհելու, ինքզինքնիս արդիւնաւոր ընծայելու։ Կրնայ ըլլալ որ Բեթանիոյ իւղարեր կնոջ նման մեղադրւինք զանազան զաղափարներու տէր մարդերէ։ Բայց Յիսուս չպախարակեց զայն, ընդհակառակը՝ իբրեւ զեղեցիկ արարք գովեց իսկ. որովհետեւ ինք եւս իբրեւ զերա-



գոյն վարդապետ, զերագոյն զոհողութիւնը կատարեց, որովհետեւ մարդկութեան համար իր սէրը սեղմումներ եւ սահմաններ չէր ճանչնար: Ներսէս Ենորճալի Հայրապետը զեղեցկօրէն կը բացատրէ այս պարագան ըսելով. «Որ ի չափաւորութիւն եկիր անչափող Աստուած»: Իր սիրոյն բերամար Աստուածութիւնը մարդկային սահմաններուն մէջ մտած ըլլալով՝ անսահմանութիւնը բմբռնելի կը դարձնէ: Աշակերտները իրենք ալ իրենց կարգին յետոյ ցոյց տուն զոհողութեանց զերագոյնը, մին զյիսիւսյար խաչուելով, ուրիշ մը զըլխատուելով, ուրիշ մը նահատակի կամ մարտիրոսի լուսապսակ ստանալով: Հայաինչպէ՞ս հասկնալի պիտի ըլլայ թանկադին անուշահոտութեան արժէքը, եթէ ծաղիկները չճղմուն, խունկին բոյրը՝ եթէ կրակին վրայ չսպառի: Անհնար է որ հասկը հարիւրապատիկ բերք տայ եթէ ցօրերը նախ չմեռնի: Այսպէս է նաեւ մեր մարդկային մե՛ծ եւր որ մինչեւ շունայնայ, անկարելի կ'ըլլայ որ մեծասքանչ ու հիացնող զօրծեր երեւան բերէ: Ով որ իր անձը կը մեռցնէ՝ անիկա կ'ապրի:

Թագաւորներն ալ կ'օծուն իւղով, եկեղեցւոյ բարձրաստիճան պաշտօնեաներն ալ՝ երբ կը սկսին իրենց առաքարէզին: Ննջեցեալներն ալ կ'օծուն ողջերուն կողմէ իրրեւ յարգանքի հուսկ նուէր: Յիսուս Բեթանիոյ

մէջ այս վերջին օծման կ'ակնարկէ անչաչա, երբ կրնար եւ իրաւունք ալ ունէր թաղաւորական օծման մասին ակնարկել: Բայց այս ակնարկութեամբ թէ՛ կնոջ հողեզմայումը եւ թէ՛ Առաքելներուն չափաւորութիւնը բմբռնելի կ'ըլլան: Իր մահամբ աշակերտներուն բարոյական հայեցողութիւնը, որ քարափոխալ է, բոյրօրովն կը ճմարտուի, քանի որ Մեսիան — Օծեալը —, պէտք է ինքզինք զոհէ՝ որպէսզի փրկութեան զօրծը աւարտին հասցնէ: Իսկ միւս կողմէ կնոջ հողեկան վերացումը օծանելիքին վատումով կը ճմարտուի իրրեւ Յիսուսի հանդէպ տաժուած անսահման պաշտամունքի նշան: Հոս ահաւասիկ դարձեալ Սաշին յաւիտենական պատգամն է, ճառն է որ չի հակասեր անձնագոհութեան խորհուրդին, եթէ կ'ուզէք Էփսաքի ինքնամոռացման, եսի ի սպառ չբացման՝ որ անանձնական սիրոյ կ'առաջնորդէ եւ կը բացատրէ իմացեալ մահը: Ասիկա է սպահովարար ամենակատարեալ եւ սրբական ձեւը անձնագոհութեան:

Փրկագործութեան Աստուածային այս ծրագրին մէջ խաչին վերաբերմամբ անանձնական սէրը, տրամաբանութիւնն ու հողեկան Էփսաքը, հպատակութեան վսեմ ինքնամոռացմամբ, հրաշալիօրէն կը ներդաշնակուին:

ԶԱԽԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Աղեփառնորհա